

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.36(3300) ●

● ЧАЦВЕР, 27 ВЕРАСНЯ, 2012

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Даніна памяці і павягі
У Цэнтры беларускай культуры ў Даўгаўпілсе зладзілі літаратурна-музычны вечар, прысвечаны народнаму паэту Беларусі **Максіму Танку** **Стар. 2**

Салаўіная сталіца
У Слуцку ствараецца першы ў краіне Музей салаўя **Стар. 2**

Пачуцці, зафіксаваныя ў вобразах
У кінатэатры “Перамога” фотамайстар **Віталь Раковіч** прадставіў сваё бачанне адметных мясцін Мінска **Стар. 4**

ГОНАР І СЛАВА

Бераг паэзіі ля чыстай Нарачы

На Мядзельшчыне святкавалі 100-я ўгодкі народнага пісьменніка Беларусі **Максіма Танка**

Максім Танк

Алена Навуменка

“Многім здаецца, што лёс паэзіі вырашаецца ў Мінску, на Парнасе. Прызнацца, самыя неверагодныя задумы ў мяне нараджаліся ў маёй глухой Пількаўшчыне. У літаратурных сталіцах я толькі іх правяраў, прымяраў, як вопратку на кірмашы...” Гэта з дзённікаў **Максіма Танка**. Кажуць, калі хочаш больш даведацца пра паэта, пабывай на яго радзіме. І сапраўды, без невялікай вёскі Пількаўшчыны, без сіняга раздолля возера Нарач з яго легендамі і паданнямі нельга ўявіць сабе паэзію **Максіма Танка** (Яўгена Іванавіча Скурко). Там пачыналіся многія яго вершы, казкі, песні, паэмы. І хоць больш за 17 гадоў Яўген Іванавіч ужо не з намі, ды жыве яго слова: роднае, святое, незабыўнае, праўдзівае, шчырае...

Удумлівы, прыветны позірк. Імкненне дапамагчы кожнаму, хто да яго звяртаўся. Такім простым, зямным, і ў той жа час вельмі мудрым прадстае знакамiты ўрадженец Мядзельшчыны ва ўспамінах знаёмых, сяброў. Ён быў сваім, як расказвалі, і ў вяс-

ковай хаце, гасцінным застоллі, і на сенажаці.

Кій, боты, плашч-дажджавік — з імі вандраваў паэт па бясконцых нарчанскіх дарогах. А яшчэ спадарожнікамі пастаянна і неадлучна былі лірычная, а часам і гарэзлівая муза, сонца, зоры, вецер, “прыгоркі нарчан-

скія і далі”... Так лёгка мне ўявіць, як ён рухаецца няспешна — і вось задумліва спыняецца, бо “Як жа ісці/ Па вуснах пявучых траў,/ Па жывых, раскрытых вачах лотаці?” А разам з паэтам і мы нясеём, зачараваныя тым прынарчанскім характвам, баючыся парушыць казачнае сулад-

дзе ў прыродзе.

Кожны, хто далучыўся да святкавання юбілею **Максіма Танка** на Мядзельшчыне, аказаўся ў палоне паэтычнай стыхіі. Урачыстасці пачаліся ў Пількаўшчыне з ускладання кветак на магілу славутага земляка і ягонай жонкі **Любові Андрэеўны**, з

якой яны пражылі душа ў душу ўсё жыццё. Разам з гасцямі свята, шматлікімі прыхільнікамі танкаўскага таленту была і **Марыя Янаўна Скурко**, жонка **Фёдара**, роднага брата **Яўгена Іванавіча**. **Менавіта** гэта жанчына, жывучы адна, цяпер даглядае хату, у якой у 1912 годзе нарадзіўся, жыў, працаваў паэт. Нізкі паклон ёй за клопаты, за памяць!

Рэспубліканскае свята песні і паэзіі “Я сэрцам пісаў сваю кожную песню...” працягвалася ў Мядзелі, дзе ў гонар юбілею паэта адкрыты помнік-знак: вялізны камень-валун. Яркі вобраз, бо глыба — сімвал магутнасці, вялікай сілы, неўміручасці, мудрай і мужнай кнігі жыцця паэта. Ягонае муза зведала турэмнае заключэнне пад час падпольнай дзейнасці паэта яшчэ ў Заходняй Беларусі. У салдацкім шынялі яна змагалася на франтах Вялікай Айчыннай, бачыла кроў і пакуты, пабывала побач з бядою і смерцю, з жальбаю і смуткам. А душа паэта ад таго вялікага болю людскога толькі большала і багачела, прыдавалася ёй чуйнасці, разумення, дабрыні. → **Стар. 4**

У Мядзелі адкрыты памятны знак-камень у гонар **Максіма Танка**

РОД

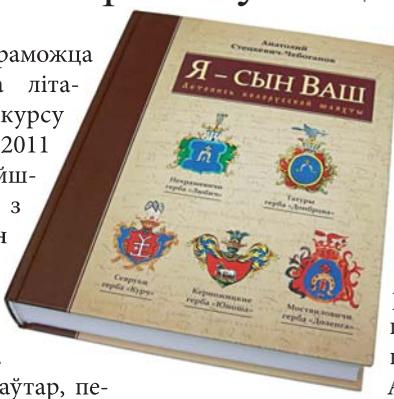
Святло дабрыні і любові

“Толя напіша” — казалі некалі пляменніку цётка **Зоя**. І ён напісаў гісторыю свайго роду больш чым за 500 гадоў. Цяпер услед за даследчыкам і пісьменнікам **Анатолем Статкевічам-Чабаганавым** уласныя родавыя карані шукаюць і яго юныя землякі з **Любаншчыны**.

Іван Ждановіч

Дзясяткі салідных тамоў, якія па праву займаюць прызавыя месцы на розных конкурсах, перадаў нядаўна аўтар у дар Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. На Дні беларускага пісьменства ў Глыбокім **Анатоль Статкевіч-Чабаганав** за серыю выданняў па гісторыі старажытных беларускіх родаў атрымаў і “Залатога Купі-

дона” — як пераможца Рэспубліканскага літаратурнага конкурсу “Лепшы твор 2011 года”. Ужо выйшла чатыры тамы з серыі “Я — сын Ваш: Гісторыя беларускай шляхты”, на чарзе наступныя. Магчыма, казаў аўтар, пе-

радаючы кнігі, іх будзе больш за дзесяць.

А як пачыналася тытанічная праца па пошуку каранёў роду, стварэнні радаводаў? Паспрабаваў расказаць пра тое **Анатоль Васіль-**

евіч на ўрачыстасці ў бібліятэцы. І ў адзін з момантаў камяк горкіх успамінаў так здушыў горла, што гэты моцны чалавек вымушаны быў зрабіць паўзу... Казаў, больш за дваццаць гадоў вядзе расшуку па архівах. Аднак, мне падаецца, іскрынка ягонай цікавасці да мінуўшчыны, гісторыі загарэлася ў далёкія 50-я, калі **Толік** рос, гадаваўся ў любай бабулі, **Марыі Аляксандраўны**, у вёсцы **Засмуж-**

жа **Любанскага** раёна. “Гэта быў нялёгка пасляваенны час, — згадвае **Анатоль Васільевіч**. — І ўжо тады я чуў дома нямала аповедаў пра лёсы продкаў, якія належалі да шляхты. Хваля сталінскіх рэпрэсій прайшла па родных мне людзях. Дзед быў расстраляны, бабуля з дзецьмі, з маленькай тады яшчэ маёй будучай мамай была ў ссыльцы. Адзін з дзядзькоў там і загінуў. → **Стар. 3**

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Даніна памяці і павагі

У Цэнтры беларускай культуры ў Даўгаўпілсе зладзілі літаратурна-музычны вечар, прысвечаны народнаму паэту Беларусі Максіму Танку

Сёлета — 100-я ўгодкі вялікага паэта, і беларусы Даўгаўпілса вырашылі сабрацца разам, каб ушанаваць памяць пра яго. На вечарыне гучалі вершы паэта ў выкананні сяброў суполкі “Уздым” Яўгеніі Гулявай, Галіны Сантоцкай, Вольгі Паўловіч, Барыса Іванова, Марыі Памецькі, Тэрэзы Паўлавай. Чыталі Танкавы творы і дзеці, Артур Каладынскі і Максім Паташоў. Песню Уладзіміра Мулявіна “Завушніцы” на верш Максіма Танка хораша спявалі Уладзімір Лі і Аляксандр Лапа. А калі ішла размова пра чарнобыльскую тэму ў творчасці паэта, саліст Павел Прозар выканаў знакаміты твор Шуберта “Ave Maria”. Свой гожа ўнёсак у канцэрт зрабілі ансамбль “Купалінка” і салістка Зінаіда Сіліня — яны праспявалі некалькі беларускіх народных песень. І фальклор-

ныя матывы былі вельмі дарэчы. Бо, як вядома, сапраўдны паэт вучыцца паэтычнаму майстэрству і ў свайго народа. Ансамбль “Лянок” упрыгожыў вечар беларускім народным танцам. Сябар Саюза пісьменнікаў Беларусі Станіслаў Валодзька прачытаў свой верш, прысвечаны Максіму Танку.

З прывітальнымі словамі да прысутных звярнуліся консул Генеральнага консульства Беларусі ў Даўгаўпілсе Юрый Давыдоўскі і руская паэтэса Фаіна Осіна. Яны гаварылі пра вялікі ўклад беларускага класіка ў айчынную і сусветную літаратуру, яго грамадскую актыўнасць.

На імпрэзе была арганізавана выстава кніг Максіма Танка. Адну з іх, з аўтографам паэта, прынес гісторык і краязнаўца Мікола Паўловіч. На вечарыне дэманс-

На вечарыне ў Даўгаўпілсе ўшанавалі памяць пра народнага паэта Беларусі Максіма Танка

травалася і слайд-праграма, якая распаўядае пра жыццёвы і творчы шлях паэта. Дарэчы, падрыхтавана яна ў Дзяржаўным музеі гісторыі беларускай літаратуры.

Яніна Васілеўская,
г. Даўгаўпілс, Латвія

Дарэчы.

Як патлумачыла загадчыца навукова-экспазіцыйнага аддзела Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры Вольга Гу-

лева, спецыяльная слайд-праграма, прысвечаная юбілею Максіма Танка, падрыхтавана на аснове дакументаў і фотаздымкаў як з фондаў Музея літаратуры, так і Беларускага дзяржаўнага архіва-музея літаратуры і мастацтва. Тэксты, якія суправаджаюць візуальны рад, паддзеныя як на беларускай, так і варыятыўна на рускай, англійскай, польскай і літоўскай мовах. Праз Міністэрства замежных спраў такія слайд-праграмы ў лічбавым фармаце дасланы ў

рознныя дыспрадаўніцтвы. І ў актыўнасці беларускіх суполак за мяжой ёсць магчымасць скарыстаць гэтыя напрацоўкі музейшчыкаў пры правядзенні творчых вечарын у гонар народнага паэта Беларусі Максіма Танка. А вялікая перасоўная выстава, падрыхтаваная да юбілею ў Музеі літаратуры, ужо дэманстравалася на Дні беларускага пісьменства ў Глыбокім, а з 27 верасня яна адкрывецца ў Культурным цэнтры Беларусі ў Варшаве.

РОДНЫ КУТ

Салаўіная сталіца

У Слуцку ствараецца першы ў краіне Музей салаўя

Іна Ганчаровіч

Вы не падумаеце, што гэта нейкая выпадковасць. Горды тытул “салаўіны горад” Слуцк атрымаў пяць гадоў таму па выніках нацыянальнай кампаніі “Салавей — птушка года”. Гэты край даўно аблюбоваў крылатых спевакі. І ў творах ураджэнцаў Слуцчыны — Васіля Віткі, Паўла Місько, Зоі Падліпскай ды іншых — гэтыя выканаўцы згадваюцца досыць часта. А летась масавасць салаўёў на Слуцчыне пацверджана і сябрамі аб’яднання “Ахова птушак Бацькаўшчыны”. Па словах старшыні райаддзялення АПБ Наталлі Бурачэнкі, у Слуцкім раёне ў 2011 годзе налічвалася больш за 500 пар птушак: паказчык досыць высокі. Усяго ж у Беларусі каля 200 тысяч пар салаўёў.

Сёлета энтузіясты-арнітолагі ўжо працуюць над праграмай “Салавей — прыродны сімвал Слуцкага раёна”. Як патлумачыла Наталла Бурачэнка, дзякуючы пярнатому спеваку Слуцк стане больш вядомым. Ёсць у праекта і прыродаахоўная функцыя: больш увагі надаецца ахове месцаў, дзе гняздуецца салаўі, жывуць ін-

шыя прадстаўнікі флоры і фаўны. А 15 мая, у Дзень салаўя па славянскім народным календары, на тэрыторыі Слуцкага экацэнтра ўсталяваны памятны знак салаўю вышыняй два з паловай метры — яго з дрэва выразаў мясцовы майстар Алег Шапель.

І Музей салаўя ствараецца ў горадзе ў працяг ідэі. Да працы

падключыліся супрацоўнікі Слуцкага экалага-біялагічнага цэнтра навучэнцаў. Вучні збіраюць самыя розныя звесткі пра салаўя, падбіраюць літаратурныя творы, робяць прадметы дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, малюнкi, паштоўкі... Адна з музейных залаў ужо створана. Супрацоўнікі цэнтра збіраюць фанатэку салаўіных галасоў, якія

будуць гучаць на “дыялектах” розных рэгіёнаў краіны. Навукоўцы сцвярджаюць, што па стылі выканання яны адрозніваюцца. Будзе ў музеі і альбом “Радаводны салаўіных фамілій” з фатаграфіямі і цікавымі сямейнымі гісторыямі ўладальнікаў “птушынага” прозвішча. Случакі ўпэўненыя, што адметны музей прывабіць у горад новых турыстаў. Мясцовыя экалагі ўжо падрыхтавалі зварот да адміністрацыі прадпрыемстваў горада з прапановай: унесці ў назвы іх прадукцыі слоган “Слуцкі салаўка”.

Даведка ГР. У Беларусі цяпер сотні музеяў. Каля 1500 з іх дзейнічаюць пад эгідай Міністэрства адукацыі, 153 — у сістэме Міністэрства культуры, больш за 200 ведамасных, 15 належаць грамадскім аб’яднанням, каля 10 прыватных. У кастрычніку ў Гродне пройдзе Першы нацыянальны форум “Музеі Беларусі”, у якім паўдзельнічаюць прадстаўнікі больш чым ста музеяў. Падзяліцца досведам і пераняць лепшыя напрацоўкі ў беларускіх калег на форум прыбудуць госці з Расіі, Украіны, Польшчы, Літвы, Чэхіі, Германіі, Аўстрыі.

ГЛЫБІНКА

Гаспадыня яснапалянскіх кавуноў

Пятро Лодкін

Больш за сто кавуноў, кожны па восем-дзесяць кілаграм, выгадавала на сваім прысядзібным участку пенсіянерка Тамара Зарубская з Клімавіцкага раёна

Тамара Зарубская і яе кавуны

Пастаянную прапіску ў агародзе жыхаркі вёскі Ясная Паляна гэтая смачная ягада атрымала з пяць гадоў таму. Заўважым, Клімавічына — гэта паўднёвы ўсход Магілёўскай вобласці, не самы цёплы рэгіён краіны, але кавунам, відаць, камфоротна і ў нашым клімаце. Экзотамі з задавальненнем частуюцца родныя і сябры Тамары Андрэеўны. “Вырошчываць кавуны мне дапамагае дачка Святлана, — распаўядае Тамара Зарубская. — Выпісвае насенне па пошце. Вясной купілі гібрыдныя гатункі, насенне цудоўна ўзышло, атрымалі добры ўраджай. Першы кавун паспрабавалі 11 жніўня. Ён паспеў вельмі дарэчы: у гэты дзень якраз у госці прыехала мая сястра Раіса з Казахстана, якую не бачыла доўгі час. Я частавала яе рынковых кавуноў і сваім, то сястрыца аддала перавагу майму”.

Да канца жніўня ў сям’і Зарубскіх кавунамі наеліся ўдасталі.

Скарынкi ад іх, дарэчы, таксама не выкідаюць — яны ідуць на корм карове. Руплівая гаспадыня нарыхтоўвае далікатэс і на зіму.

Ясная Паляна — малая радзіма Тамары Зарубскай. У вёсачку, дзе цяпер жыве ўсяго два чалавекі, яна пераехала з райцэнтра пасля выхаду на пенсію. Доўгі час Тамара Андрэеўна працавала ў друкарні, выгадавала траіх дзяцей. Цяпер дапамагае выхоўваць траіх унукаў. У Яснай Паляне працавітая жанчына змагла ўвасобіць у жыццё даўнюю мару: займацца пчаларствам і агародам. Трымае і свойскую жывёлу. “Я вельмі люблю гэты ціхі і родны куток на зямлі, — прызналася яна. — Ясную Паляну ніколі не прамяняю на горад. Сумаваць тут проста няма калі. Чыстае паветра, прыроды прыгажосць, знаёмая з дзяцінства мясціна, працатэрапія — усё разам нібы жыватворная крыніца напайнае мяне жыццёвай сілай”.

РОД

Святло дабрыні і любові

(Заканчэнне.
Пачатак на стар. 1)

Калі я слухаў твая гісторыі, думаў: як бы той балючы жыццёвы досвед зберагчы, каб і нашчадкі — помнілі? Мне падавалася, вельмі важна не згубіць свае родавыя карані, запісаць і ўспаміны пра падзеі мінулага тых, хто ацалеў пад час рэпрэсій. Асабліва памятаю размовы з цёткай Зояй. Яна часта казала, нібы прадбачыла: “Толя напіша...”

У 90-я гады адкрыліся архівы, і Анатолю Васільевіч, на той час ужо адзін з кіраўнікоў аграпрамысловага комплексу Беларусі, узяўся за справу. Знайшліся людзі, якія дапамагалі яму ў росшуках. Ён упарта шукаў і шукае звесткі пра блізкіх і далёкіх родзічаў з сарака розных родаў у архівах Беларусі і замежжа. Патрэбныя дакументы сканіруюцца, і даследчык ужо дома ўважліва іх вывучае. Прызнаўся: працуе без адпачынкаў, даўно не бываў на курортах, хоць мае свой немалы бізнес і можа сабе тое дазволіць. Але святы абавязак перад памяццю продкаў прымушае былога вяскоўца ўкладваць час, сілы і немалыя сродкі ў пачэсную справу.

Святлом дабрыні, любові да родных людзей, Бацькаўшчыны асветлены ягоныя росшукі ў даўніне, прыхаванай пластамі часу. І набыткамі ён лічыць важным дзяліцца з усімі, каму

цікавая мінуўшчына. Руплівец дорыць тамы, прысвечаныя гісторыі старажытных беларускіх родаў, такім, як сам, даследчыкам, гісторыкам, людзям культуры. На ўрачыстасці гаварылася, што сябар Саюза пісьменнікаў Беларусі, даследчык культуры Анатолю Статкевіч-Чабагану яшчэ і фундатар, які аказвае дапамогу ў аднаўленні храмаў і манастыроў, ушанаванні святых зямлі беларускай. “Сустрэча наша і традыцыйная, і незвычайная, — гаварыў намеснік міністра культуры Тадэвуш Стружэцкі. — Свае кнігі Анатолю Васільевіч перадае у Нацыянальную бібліятэку не ўпершыню, адсюль яны трапляюць і ў іншыя кнігазборы краіны і замежжа. А ягоны досвед па адраджэнні нашай гістарычнай, радаводнай памяці, гісторыка-культурнай

спадчыны ўнікальны. Сёння мы разумеем: каб па-сапраўднаму любіць Бацькаўшчыну, трэба ведаць сваю гісторыю, культуру, традыцыі і абавязкова — гісторыю ўласнага роду. Энтузіясты параўнальна нядаўна пачалі ўсур’ёз “капаць” у архівах. Пісьменнік Уладзімір Ліпскі — з тых, хто пачынаў пошукі. Падарожжы ў мінулае прадаўжае і Анатолю Васільевіч, і за тое яму — нізкі паклон. Ён робіць важную і святую справу”.

На ўрачыстасці Анатолю Статкевіч-Чабагану атрымаў ганаровую граматы Міністэрства культуры — за важкі ўклад у

адраджэнне гісторыка-культурнай спадчыны. Прымаючы дар, дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Раман Матульскі казаў дароўцу добрыя словы, у тым ліку і за 500 тамоў, перададзеных у бібліятэку раней. Ён таксама ўручыў аўтару-мецэнату ганаровую граматы — за ўклад у развіццё бібліятэчнай справы. Дарэчы, аўтар перадаў НББ і аўтарскія правы на свае кнігі: цяпер яны будуць знаходзіцца і ў свабодным доступе ў Нацыянальнай электроннай бібліятэцы Беларусі. Ухваляючы дабрачынны крок, Тадэвуш Стружэцкі нагадаў, што

рэалізацыя праекта электроннай бібліятэкі ідзе поўным ходам, заклікаў іншых дзеячаў культуры, вучоных, пісьменнікаў талакой фарміраваць фонд: “Гэта найлепшае месца для захавання кніг на вякі, гэта і даступнасць іх для чытачоў па ўсім свеце. Перадайце свае творы ў электронную бібліятэку, і вам будучы ўдзячны наступныя пакаленні”.

Яшчэ адна ўзнагарода прыйшла Анатолю Статкевічу-Чабагану з Чэхіі. Уручаючы яе, выканаўчы дырэктар Выдавецтва Беларускага экзархату Уладзімір Грозаў нагадаў, што пры пасрэдніцтве Прусаўскай царквы кнігі гэтага аўтара разыходзяцца па ўсім свеце. Пабачыў іх і мітрапаліт Чэшскіх зямель і Славакіі Хрыстафор, высока ацаніў духоўны подзвіг беларуса. Ад імя мітрапаліта аўтару ўручаны Залаты медаль

святых роўнаапостальных Кірылы і Мяфодзія — высокая ўзнагарода Прусаўскай Царквы Чэшскіх зямель і Славакіі.

Анатоль Васільевіч расказваў пра знакамітых людзей беларускай, расійскай гісторыі, з якімі ён адшукаў родавыя сувязі. З радасцю згадваў, як летась напрыканцы года з іншымі пісьменнікамі гасцяваў на Любаншчыне, удзельнічаў у акцыі “Чытаем разам, чытаем па-беларуску”. Тады ж сярод школьнікаў раёна праводзіўся і конкурс на лепшы радавод. “Мне хочацца зацікавіць моладзь гэтай справай, — дзяліўся думкамі аўтар. — Бо гэта ж здорава: вывучаць гісторыю Айчыны праз гісторыю сваіх продкаў. У школах Любаншчыны ўжо ёсць мае кнігі, школьнікі глядзяць іх — і шукаюць карані ўласнага роду, гартаючы старонкі жыцця блізкіх родзічаў. Мне прыемна, што дзеці захапіліся, “накапалі” шмат цікавага. Адна шасцікласніца дайшла да 19 стагоддзя, знайшла ў дамашніх сховах каштоўныя дакументы — арыгіналы купчых на земле і іншыя. І нават музеі імі зацікавіліся! Я ўпэўнены: любоў да Бацькаўшчыны, народа пачынаецца з ведання роду, і вельмі будзе добра, калі ў школе навучаць дзяцей складаць свае радаводы. Думаю, гэта справа — дзяржаўнай важнасці”.

Даследчык, пісьменнік Анатолю Статкевіч-Чабагану перадаў у Нацыянальную бібліятэку ўжо сотні сваіх кніг

АСОБА

Боль уласны, боль супольны

Алесь Адамовіч, Янка Брыль, Уладзімір Калеснік — так пададзены аўтары на знакавай для беларусаў кнізе “Я з вогненнай вёскі”. Сябры-пісьменнікі, як вядома, разам ездзілі па Беларусі, запісвалі сведчанні ўцалелых жыхароў з соцен вёсак, спаленых фашыстамі разам з людзьмі, рыхтавалі кнігу. Лёсы кожнага з трох апаліла жорсткая вайна, яны, ствараючы кнігу, укладвалі ў радкі і ўласны жыццёвы досвед: франтавы і партызанскі. Можна, і таму балючыя споведзі і цяпер нікога не пакідаюць раўнадушнымі. А сёлета ёсць нагода добрым словам згадаць аднаго з аўтараў: 17 верасня адзначаліся 90-я ўгодкі Уладзіміра Калесніка.

Ён нарадзіўся ў вёсцы Сіняўская Слабада Карэліцкага раёна Гродзеншчыны ў сялянскай сям’і ў 1922 годзе — яшчэ “за польскім часам”, як кажуць у заходніх рэгіёнах Беларусі. З дзяцінства добра маляваў акварэлямі, любіў сталярыць, майстраваць, нават сваімі рукамі, згадваў, зрабіў

скрыпку. Паступіў ў 1936 годзе ў Наваградскую гімназію імя Адама Міцкевіча, марыў стаць мастацтвазнаўцам. Аднак, чытаючы палескія апавесці Якуба Коласа, вырашыў: лепш будзе вучыць сялянскіх дзяцей, як Андрэй Лабановіч, а маляваць — толькі для сябе. У планы ўварвалася Вялікая Айчынная вайна, якая застала будучага пісьменніка на трэцім курсе педвучылішча. Уладзімір Калеснік удзельнічаў у падпольным антыфашысцкім руху ў Мірскім раёне, пазней быў кулямётчыкам, падрыўніком. З восені 1942-га камандаваў узводам, а праз год стаў начальнікам штаба атрада “Другі Камсамольскі” брыгады “Камсамолец” Баранавіцкага злучэння. У вайну атрымаў два раненні, з тых часоў і яго туберкулёз...

Сваю мару Уладзімір Калеснік усё ж ажыццявіў: пасля вайны скончыў педінстытут і заняўся выкладчыцкай працай. Застаўся ў гісторыі і як крытык, літаратуразнавец, празаік. Сярод яго вучняў — вядомыя навукоўцы-беларусісты Вера Ляшук, Аляксей Майсейчык, Галіна Малажай, пісьменнік-акадэмік Уладзімір Гніламёдаў і іншыя. Гэта Калеснік ладзіў літаратурныя экскурсіі для

сваіх студэнтаў яшчэ ў 60-я гады. Распрацоўваў цікавыя маршруты, каб наведаць паболей знакамітых мясцін ды пабачыць помнікі дойлідства. Сам і праводзіў экскурсіі да канца 70-х. Яго клопатамі прайшлі сустрэчы студэнтаў і мастакоў слова, прычым у вечарынах

Уладзімір Калеснік

удзельнічалі Іван Мележ, Іван Шамякін, Васіль Быкаў, Уладзімір Караткевіч, Янка Брыль, Іван Чыгрынаў і многія іншыя літаратары. А які ён быў педагог? Заўсёды справядлівы ў ацэнцы ведаў, але часам рэзкі, нават запальчывы ў зносінах са студэнтамі: у ваны час фарміраваўся характар.

У літаратуру яго прывёў сябар, Янка Брыль, яны ж пазнаёміліся яшчэ ў партызанах. Спачатку Уладзімір Калеснік пачаў выступаць у перыядычным друку як літаратурны крытык. Потым свет пабачыла кніга “Пазэзія змагання” — грунтоўнае навуковае даследванне. Увогуле ж у каталогах знаходзім звыш 600 публікацый пісьменніка. Гэта літаратурныя партрэты, дакументальна-мастацкія апавесці, рэцэнзіі, падручнікі і дапаможнікі для студэнтаў вышэйшых навучальных устаноў, палемічныя артыкулы. А самыя вядомыя з яго выданняў — ужо згаданая кніга “Я з вогненнай вёскі” (у сааўтарстве з А. Адамовічам і Я. Брылём), “Усё чалавеччае”, “Тварэнне легенды”, “Янка Брыль: нарыс жыцця і творчасці” і іншыя. Апошняя кніга “Доўг памяці” вышла праз дзесяць гадоў пасля смерці аўтара агульнымі намаганнямі яго калег і вучняў — супрацоўнікаў кафедры беларускага літаратуразнаўства, філалагічнага факультэта і рэктара Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта. Дарэчы, доўгі час, з 1956 да 1970 года У. Калеснік узначальваў Брэсцкае абласное літаб’яднанне.

Варта дадаць, што ветэран, пісьменнік Уладзімір Калеснік быў узнагароджаны ордэнамі Айчынай вайны I ступені, “Знак Пашаны”, Дружбы народаў, ордэнам Францыска Скарыны, медалямі. Ушанаваны Дзяржаўнай прэміяй БССР імя Якуба Коласа у 1980 годзе — за ўдзел ў напісанні двухтомнага даследвання “Гісторыі беларускай дакастрычніцкай літаратуры” і “Гісторыі беларускай савецкай літаратуры”.

Цяпер у Брэсце на доме, дзе жыў пісьменнік, усталявана мемарыяльная дошка, з 2007 года там ёсць і вуліца яго імя. Саюз пісьменнікаў Беларусі заснаваў прэмію імя Уладзіміра Калесніка. У Брэсцкім дзяржуніверсітэце лепшыя студэнты-філолагі атрымліваюць стыпендыю імя У. Калесніка. Ладзіліся, ужо тройчы, навуковыя рэспубліканскія Калеснікаўскія чытанні, матэрыялы выйшлі асобнымі выданнямі.

Цяпер у зале беларускай літаратуры Нацыянальнай бібліятэкі праходзіць кніжная выстава “Яркая постаць літаратуразнаўчай навукі”, прысвечаная Уладзіміру Калесніку.

Анэла Азарнская, супрацоўніца Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі

ГОНАР І СЛАВА

Бераг паэзіі ля чыстай Нарачы

(Заканчэнне.
Пачатак на стар. 1)

Пра Яўгена Іванавіча як добрага чалавека, сямейніка шмат гаварылася ў адной з лепшых бібліятэк Міншчыны, якая носіць імя паэта. Там і доўжылася свята. Так хораша было бачыць і чуць, што гасцей сустракаюць не толькі шчырымі словамі, але і сярэбранымі гукамі цымбалаў. Там жа адкрылася выстава па выніках Міжнароднага фотапленэра “Дарогамі Максіма Танка”, а затым прэзентавалася кніга з глыбокай філасофскай назвай “Усё жыццё я не любіў расстанняў...”. У кнізе сабраны ўспаміны родных, сяброў паэта. На жаль, сына Максіма Танка, Максіма Яўгенавіча Скурко, з-за хваробы не было сярод гасцей. Але ўсіх усхваляваў ягоны ўспамін пра тое, якія

цёплыя адносіны былі паміж бацькамі: усё жыццё паэт называў жонку “Любаша”. І менавіта вобраз жонкі, маці, жанчыны займае значнае месца ў паэзіі Максіма Танка.

Запаветы бацькоў, сялян Пількаўшчыны, усёй Нарачаншчыны таксама вызначалі ягонае жыццёвае крэда. Ён ніколі не здраджаў блізім людзям, нёс усяму свету і апяваў у сваіх творах мужнюю, малозістую праўду селяніна-працаўніка.

У вянок памяці паэту і чалавеку Максіму Танку прыгожа ўпляліся выступленні дзіцячых фальклорных гуртоў. Пра тое ж, наколькі і сёння шчодрая, багатая на таленты прынарачанская зямля, яскрава сведчыў вялікі кірмаш з удзелам гаспадарак, прадпрыемстваў горада і раёна. А на сцэне

летняга амфітэатра ладзілася песенна-паэтычнае свята “Я сэрцам пісаў сваю кожную песню”.

Дожджык, часты госьць асенніх дзянькоў, можа, камусьці трохкі і сапсаваў настрой. Што ж, і ягонае “слова” з прыгожай прынарачанскай песні не выкінеш... Дзякуючы яму, дарэчы, мне ўзгадаўся адзін з белых вершаў Максіма Танка, у якім ён раіць заўсёды быць назіральнымі. І тады — будучы як на далоні душы людзей: “А па тым, / Як абмінаюць / Ці фарсіруюць лужы, гразь, / Можна сказаць, / Хто ідзе / У купленым за свае грошы, / А хто — у казённым / Ці дармавым абутку”. Вы не згодні? Тады ёсць над чым дыскатуваць...

А 17 верасня, у дзень нараджэння паэта, у Мінску ўскладалі кветкі да мемарыяльнай дошкі на

Паэтэса Аксана Спрынчан — адна са стваральніц кнігі ўспамінаў пра Максіма Танка

доме па вуліцы Кульман, 15, у якім жыў Максім Танк. Дарэчы, сам будынак з-за адметнай формы мінчане называюць дом-долар, а духоўную каштоўнасць яму надае і класік беларускай паэзіі, у якога не раз бывалі ў гасцях вядомыя людзі з розных рэгіёнаў Беларусі і з замежжа.

Усё ж пісьменнікі — шчаслівыя людзі: плён іх працы застаецца ў кнігах. І я ўпэўнена: многім у юбілейны год Максіма Танка яшчэ захочацца паслухаць ягоны голас, ажывіць творами, “пісанымі сэрцам”, думкі і пачуцці. З паэтам добра быць разам, хораша чытаць яго — і прыгажэць душою.

ФОТАПОГЛЯД

Пачуцці, зафіксаваныя ў вобразах

У кінатэатры “Перамога” фотамайстар Віталь Раковіч прадставіў сваё бачанне адметных мясцін Мінска

Іван Іванай

На Мінск кожны можа глядзець пад рознымі ракурсамі. Віталю Раковічу падабаецца вышукваць новыя і нечаканыя. Прадстаўляючы фотавыставу “Фрагменты...” сумесна з мінскім “Кінавідэапракатам” і кінатэатрам, ён шчыра прызнаўся ў праграмцы: маўляў, спрабаваў зразумець, што такое Мінск — і не зразумеў. І цяпер фатограф яго “проста фіксуе”.

Не ўсё, аднак, так проста... Ужо хаця б таму, што майстар цудоўна валодае сучаснымі тэхналогіямі апрацоўкі “зафіксаванага”. І таму за звычайнымі фрагментамі можна ўбачыць сімвалы, знакі, вобразы. Зрэшты, так і павінна быць у мастацтве. Увогуле ж Віталь разумее горад як вялізны жывы арганізм, што існуе ў іншым рытме і вымярэнні, чым арганізм чалавечы. Таму часта і не

Дзяцінства. Адлятае... Фотаздымак з выставы Віталія Раковіча “Мінск. Фрагменты...”

можам мы адразу ўлавіць змены ў яго сутнасці: толькі праз нейкі час, можа і “зусім нечакана для саміх сябе, мы заўважаем, што горад уступіў у новую жыццёвую фазу”.

Віталь Раковіч спрабуе

Мінск не толькі фіксаваць, але і адчуваць, і перадае нам свае адчуванні ў адметных фотатворах. Вышуквае сутнасць. Своеасаблівае. Індывідуальнасць. Часам гэта ўдаецца. “Мінск не падобны ні на адзін іншы го-

рад, і ў той жа час ён — як музей гарадоў пад адкрытым небам, — разважае фотамайстар. — Здаецца, тут я знаходжу адлюстраванні сотняў фрагментаў, убачаных ў Маскве, Піцеры, Кіеве. Яго самабытнасць глы-

бока схаваная, у тым ліку і за стандартнасцю фасадаў, узоры якіх быццам прывезлі звонку і акуратна падагналі адзін да аднаго”.

Ды ўсё ж сутнасць беларускай сталіцы дзякуючы фотатворам Віталія становіцца нам больш зразумелай. Ён усё ж умее бачыць, адчуваць, перакладаць адчуванні на мову вобразаў — а не проста фіксаваць фрагменты. Экспазіцыя, дарэчы, прадаўжае серыю выстаў аўтара “Another Minsk” і “Мінск. Апоўдні. XXI стагоддзе...”, якія дэманстраваліся ўжо ў папярэднія гады.

Мастацкая фатаграфія — захапленне мінскага інжынера-праграміста Віталія Раковіча. У яго нямала цікавых праектаў, здымкаў з розных падарожжаў. Лепшыя з іх, прыкладам, з Вільнюса, ёсць у інтэрнэце. А пра тое, як ён арганізуе і праводзіць фотатуры па Беларусі, мы яшчэ раскажам.

КНИЖНЫ СВЕТ

Дзе вучацца Айбаліты

Гісторыя ветэрынарнай
медыцыны цесна
звязана з Віцебскам

Па ўсім Савецкім Саюзе раней раз’язджаліся працаваць выпускнікі гэтай навучальнай установы. І сёння Віцебская ордэна “Знак Пашаны” дзяржаўная акадэмія ветэрынарнай медыцыны — адна з лепшых аграрных вышэйшых навучальных устаноў Беларусі, мае статус вядучай ВНУ. Звыш васьмі дзесяцігоддзяў у Віцебску вучацца спецыялісты ветэрынарнай медыцыны і зааінжынеры. Яны не толькі выкарыстоўваюць, але і памнажаючы дасягненні айчыннай адукацыі, аграрнай навукі. Выпускнікі вуні здольныя працаваць у розных галінах жывёлагадоўлі і ветэрынарыі, робяць кар’еру як у Беларусі, так і за яе межамі. У сценах акадэміі вельмі шануюць гісторыю, зберагаюць добрыя традыцыі. Пра гэта сведчыць і кніга “Гісторыя ветэрынарнай медыцыны ў Беларусі”, якая нядаўна пабачыла свет у

Будынак Ветаакадэміі

Віцебску. У выданні апавядаецца, як узнікла і стала прэстыжнай прафесія ветэрынара, вядомая цяпер нават дзецям са знакамітых вершаў пра доктара Айбаліта. Калектыў аўтараў імкнецца цікава раскажаць пра справы ветэрынараў ад старажытнасці да нашых дзён.

На старонках выдання можна пачытаць, напрыклад, пра армейскую ветэрынарыю, пра асабліваці ветработы ў розных рэгіёнах Беларусі і свету, пра дзейнасць міжнародных ветарганізацый і устаноў, цікавыя навуковыя пошукі выкладчыкаў, вучоных, студэнтаў з Віцебска. Магчыма, гэта саліднае выданне некаму нагадае пра дні студэнцкага юнацтва. А камусьці дапаможа і выбраць сваю будучую прафесію. Дарэчы, славетная акадэмія цяпер мае філіялы ў Рэчыцы і Пінску.

Канстанцін Карнялюк,
краязнаўца

Заснавальнік:
Установа Адміністрацыі Прэзідэнта
Рэспублікі Беларусь «Рэдакцыя
газеты «Советская Белоруссия».
Вул. Б. Хмяльніцкага, 10*, 220013, Мінск

Рэдактар
Віктар Міхайлавіч Харкоў
Адрас рэдакцыі:
пр. Незалежнасці, 44, Мінск, 220005

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 61.
Выдадзена 2 сакавіка 2009 г. Міністэрствам
Інфармацыі Рэспублікі Беларусь
Бюро па рэкламе:
Тэл. +375 17 290 60 11

Тэлефон рэдакцыі:
+375 17 288 17 82;
факс: +375 17 290 68 31
E-mail: golas_radzimy@tut.by

Аб’ём выдання: 1 друк. арк.
Тыраж: 1943, Заказ: 1010
Выходзіць 1 раз на тыдзень

Час падпісання ў друк: 20.10
Выходзіць 1 раз на тыдзень
Газета надрукавана на Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве
«Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/0494179
ад 3.04.2009. Праспект Незалежнасці, 79, 220013, Мінск

Паціць рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх
друкуюцца на старонках “Голасу Радзімы”,
могуць не супадаць.
© “Голас Радзімы”, 2012